

Archives and Records: The Journal of the Archives and Records Association 40, br. 1, 2 i 3 (2019).

Četrdeseto godišće britanskoga časopisa *Archives and Records* izišao je tijekom 2019. godine u 3 broja (proljeće, jesen i zima).

Prvi broj, objavljen u proljeće 2019., sadrži 6 članaka koji se bave arhivima veleposjeda (imanja, gospoštija) te 3 prikaza i 3 nekrologa.

Uvodni članak autora Annie Tindley, Mickyja Gibbarda i Alison Diamond podugačkoga naslova *Archived in the landscape? Community, family and partnership: promoting heritage and community priorities through the Argyll estate papers* ("Arhivirani u krajobrazu? Zajednica, obitelj i partnerstvo, promoviranje nasljeđa i prioriteta zajednice kroz spise veleposjeda Argyll") obrađuje putove do uspješnoga partnerstva između obimnoga privatnoga arhiva velikoga škotskoga veleposjeda i obitelji, lokalne zajednice, širega akademskoga kruga, kao i javnih i dobrotvornih ustanova. Arhiv veleposjeda i obitelji Argyll smješten je u njihovu sjedištu, dvorcu Inveraray te predstavlja jedan od najvažnijih privatnih arhiva u Škotskoj. Obuhvaća gradivo političke, sociološke, kulturalne i ekonomske važnosti, bitno za veliko geografsko područje, nastalo tijekom dugoga vremenskoga razdoblja. Očita je njegova privlačnost za znanost (što ovaj članak i istražuje), ali i njegov utjecaj za lokalnu zajednicu, koja je na tom području boravila ili još boravi, kao i za genealoge i zaljubljenike u obiteljsku povijest. Članak koristi arhiv veleposjeda Argyll kao primjer na kojem pokazuje kako arhivi veleposjeda mogu animirati zajednicu i projekte očuvanja nasljeđa u udaljenim seoskim područjima koja se nalaze pod velikim socio-ekonomskim opterećenjem.

U članku *Filling the family coffers: Commercial opportunities for estate archives* ("Puneći obiteljske škrinje: Komercijalne prilike za arhive veleposjeda") autorica Vicki Perry bavi se velikim brojem arhiva veleposjeda koji su u Ujedinjenom Kraljevstvu još uvijek u rukama obitelji koje su ih stvarale i čuvaju ih o svojem trošku. Suvremeno gradivo često je i dalje predavano takvim arhivima, dokumentirajući tekuće aktivnosti i povezane poslove. Sam članak bavi se načinima na koji takvi arhivi mogu doprinijeti financijskoj uspješnosti suvremenih poljoprivrednih imanja, podupirući poslovanje (kao pismohrane) ili generirajući prihode kroz komercijalne aktivnosti arhiva samih. Članak koristi primjer Hatfield Housea i njegova arhiva (Cecil Papers) čijim korištenjem se financira očuvanje toga važnoga povijesnoga gradiva. Autori smatraju kako arhivi toga tipa moraju sudjelovati u komercijalnoj strani poslovanja subjekata u okviru kojih se nalaze kako bi ostali održivi.

Assessing the impact of collections-based collaboration across archives and academia: The Penrhyn estate archives ("Procjena utjecaja suradnje oko zbirki između arhiva i sveučilišta: Arhiv veleposjeda Penrhyn") naslov je rada autora Shauna Evansa i Elen Wyn Simpson, u kojem se bave suradnjom i obostranom

koristi koju iz nje mogu izvući arhivi i sveučilišta. Fokus je na osnivanju i ranim fazama razvoja Studija velških veleposjeda, koji su se odvijali kroz zajedničku inicijativu Arhiva i Fakulteta humanističkih znanosti Sveučilišta Bangor tijekom 2013. godine. Ta suradnja urodila je time da su se arhivistički poslovi, kao što su prikupljanje, čuvanje, katalogiziranje i bavljenje pitanjem dostupnosti, te studijski poslovi, kao što su istraživanje, predavanje i kontakt s javnošću, isprepleli u niz komplementarnih, zajedničkih ciljeva, na obostranu korist.

Članak s naslovom samo na prvi pogled glazbenoga prizvuka *It's a Long Way to Tipperary: Using an estate collection to develop an online presence* ("Dug je put do Tipperaryja: Korištenje gradiva arhiva veleposjeda za razvoj mrežne prisutnosti") autorice Anne-Marie Hajbe govori o gradivu obitelji Armstrong u dvorcu Moyaliff (grofovija Tipperary), koje se čuva u knjižnici Glucksman na Sveučilištu Limerick u Irskoj. Gradivo obuhvaća dnevnik, fotografije i korespondenciju povezanu s Prvim svjetskim ratom. Obilježavanje 100. godišnjice Velikoga rata potaknulo je knjižnicu da započne ambiciozan poduhvat predstavljanja širokoga raspona toga gradiva javnosti. Projekt je imao formu *online* izložbe koja je slijedila svakodnevnicu obitelji Armstrong kroz tjedne objave od lipnja 2014. do prosinca 2018. godine. Članak opisuje kako je do svega toga došlo, otkriva količinu posla uloženu u nastanak mrežne stranice, probleme na koje je mala grupa oko projekta naišla i iskustva koja je stekla. Članak je opremljen s pet fotografija mrežne stranice, kao i samoga gradiva objavljenoga na stranici.

Predzadnji članak *Culzean: What do the ledgers tell us?* ("Culzean: Što nam financijske knjige kažu?") autora Michaela Mossa govori nam o tom kako je autor uz pomoć arhivskoga gradiva ispričao potpuno drugačiji narativ od onoga koji je davala Nacionalna zaklada za Škotsku (National Trust for Scotland), koja posjeduje dvorac Culzean. Fokus je na korištenju gradiva financijske naravi kako bi se utvrdio širi kontekst dvorca Culzean i okolnoga veleposjeda, kao i prihoda koji su bili potrebni za održavanje takvoga veleposjeda. Gradivo financijske naravi opsegom je glomazno i relativno se malo koristi, što ga čini ranjivim, zaključuje autor.

Posljednji članak naslova *Towards a toolkit for estate records* ("Prema priručniku za gradivo veleposjeda") autora Julie Mathias, Shauna Evansa i J. Gwilyma Owena zapravo je izvještaj o zajedničkom projektu koji je istraživao vrijednosti i uporabu gradiva arhiva veleposjeda. Autori nas upoznaju s kontekstom dajući nam informacije o vrstama gradiva koje se najčešće nalaze u arhivima veleposjeda i njihovoj potencijalnoj vrijednosti za korisnike, što je postignuto kroz tri radionice na koje su pozvani izabrani arhivski korisnici. Na radionicama su korisnici ispitani o vlastitim pogledima na arhivsko gradivo, postojeće i moguće načine uporabe istoga, te je traženo da sami predlože načine na koje bi gradivo bilo šire i učinkovitije korišteno. O podacima koji su prikupljeni pročitajte više u samom članku.

U drugom broju iz jeseni 2019. objavljeno je pet članaka bez neke posebne tematske poveznice, 9 prikaza i 2 nekrologa. Prvi od njih, *Information*

culture in the convent and the industrial school: A case study of the Congregation of the Sisters of Mercy in Ireland (“Kultura informacija u samostanu i industrijskoj školi: Studija slučaja Kongregacije milosrdnih sestara u Irskoj”) autorice Elizabeth Mullins istražuje kulturu informacija koja je postojala u irskim vjerskim ustanovama i industrijskim školama tijekom 19. i 20. stoljeća. Članak određuje vjerski i službeni okvir nastanka spisa u samostanima i školama koje su vodile redovnice te istražuje u kojoj mjeri je on proveden, referirajući se na sačuvane arhive takvih samostana i škola u južnoj Irskoj.

U drugom po redu članku *Digital curation on a small island: A study of professional education and training needs in Ireland* (“Digitalno čuvanje na malom otoku: Studija o potrebama stručnoga obrazovanja i osposobljavanja u Irskoj”) autorice Amber L. Cushing i Kalpane Shankar koriste se analizom upitnika i intervjuja provedenih u razdoblju 2015.-2017. godine kako bi se usmjerio razvoj poslijediplomskih digitalnih programa čuvanja gradiva. Autori konstatiraju da su primijetili probleme specifične za Irsku: pojedinci zaposleni u privatnim i javnim ustanovama sami nisu sigurni rade li na čuvanju digitalnoga gradiva, često su unutar svojih ustanova jedini s vještinama potrebnim za digitalno čuvanje gradiva i bore se da o tom educiraju kolege i nadređene.

The origins and development of the Public Record Office of Northern Ireland 1922-1948 (“Podrijetlo i razvoj Arhiva Sjeverne Irske 1922.-1948.”) autorice Elize McKee bavi se poviješću arhivskih institucija u Sjevernoj Irskoj od uništenja Arhiva Irske (Public Record Office of Ireland) u Dublinu do umirovljenja Davida Alfreda Charta, osobe koja je imala centralnu ulogu u razvoju arhiva. Članak daje pregled pravne podloge za rad arhiva, prati rani razvoj i širenje arhiva, načine na koje je arhiv preuzimao gradivo, kao i rad tijekom Drugoga svjetskoga rata.

Setting our direction: Working together to develop a national approach to conservation of cultural heritages in Wales (“Zauzimanje smjera: Zajednički rad na razvoju nacionalnoga pristupa očuvanju kulturnoga nasljeđa u Walesu”) naziv je članka autorica Jane Henderson i Susan Edwards u kojem su predstavljeni naporu upravljačke skupine koju je imenovala Vlada Walesa kako bi izradila dokument o čuvanju pokretnoga kulturnoga blaga Walesa – u prvom redu spise, ali i sve ono što spise prati, kao i nekonvencionalne materijale, primjerice protestne transparente, šalove, bedževe i sl.

Jesenski broj završava člankom *Fictional biographies: Creative writing and the archive* (“Fiktivne biografije: Kreativno pisanje i arhiv”) autora Rebeke Xante Taylor i Craiga Jordan-Bakera, koji razmatraju ulogu arhiva kao mjesta inspiracije za književnike, posebno naglašavajući kako književnost može osvjetliti i pokazati ono što nedostaje u samom gradivu arhiva. Rad je nastao temeljem suradnje Fakulteta za kreativne umjetnosti, gdje su studenti sudionici projekta imali priliku pisati fiktivne biografije utemeljene na istraživanju arhivskoga gradiva.

Za treći, zimski broj časopisa preostala su četiri članka s temama iz inozemstva, pa se tako Ria van der Merwe u članku *From a silent past to a spoken future: Black women's voices in the archival process* ("Od tihe prošlosti do budućnosti: Glasovi crnkinja u arhivskom postupku") bavi izradom tapiserija u Mogalakwena Craft Art Development Foundation kao načinu da se prebrodi nedostatak gradiva o potlačenim zajednicama u Južnoj Africi. Članak je bogato ilustriran s čak 10 crno-bijelih fotografija sagova.

Records and farmer workers – a unique Chinese case ("Spisi i seljaci – jedinstven kineski slučaj") Sherry L. Xie, Huiling Fenga i Linqung Ma bavi se ulogom arhivskih spisa u organiziranju identiteta pojedinaca. Autori prepoznaju seljake kao jedinstvenu skupinu unutar društva, koja se suočava s brojnim problemima, a kao jedan od njih prepoznaju i problem identiteta. Članak se bavi naporima kineskih državnih arhiva da pripomognu stvaranju pozitivnoga seljačkoga identiteta, pri čemu je bogato opremljen tablicama i dijagramima. Na kraju je članka napomena kako je istraživanje financirano iz istraživačkih fondova za Centralno sveučilište i istraživačkim fondovima Sveučilišta Renmin u Kini.

Pretposljednji članak autora Luisa Gimeneza Amorosa *The digital return of ILAM's Zimbabwean recordings: Revitalization of the sound archive through postcolonial engagement between ILAM and African universities* ("Digitalni povratak zimbabvejskih snimaka Međunarodne knjižnice afričke glazbe: Revitalizacija zvučnoga arhiva kroz postkolonijalni angažman između ILAM-a i afričkih sveučilišta") govori o povratku digitaliziranih snimaka glazbe na zimbabveanskom glazbalu mbira (vrsta žičanoga glazbala s drvenom rezonantnom kutijom i metalnim tipkama) koje je autor snimio tijekom 2015. i 2016. godine. To je rezultiralo povećanim interesom za mbiru i suradnjom između ILAM-a, autora, znanstvenika i učitelja mbire u Zimbabweu. Istraživanje je sponzorirala Jedinica za zimbabveanske studije na Sveučilištu Rhodes.

Posljednji u ovom broju rad je Gulzire Seksebeyeve *Formation and development of the Central State Archive of cinema, photographic materials and sound records of the Kazakh SSR (1943-1991)* ("Osnivanje i razvoj Središnjega državnoga arhiva kina, fotografskoga materijala i zvučnih zapisa Sovjetske Socijalističke Republike Kazahstan"), koji donosi kratak pregled pokušaja čuvanja audiovizualnih materijala na području Kazahstana u razdoblju od 1943. do 1991., kada je Kazahstan stekao nezavisnost.

Hrvoje Baričević